

Strakonice

Kraj: Jihočeský

Správní obvod: Strakonice

Nadmořská výška: 393 m n. m.

Počet obyvatel: 21 520

Adresa URL: www.strakonice.eu

Okres: Strakonice

GPS souřadnice: 49.260404N, 13.910309E

První pís. zmínka: 1235 (789 let)

PSČ: 386 21

Památky a zajímavosti Strakonice

Ve Strakonici se nachází řada historických památek, z nichž nejdominantnější je Strakonický hrad. Ve středu města na Velkém náměstí se pak nachází historické domy s bohatě zdobenými fasádami. Na rohu Velkého náměstí a ulice U Sv. Markéty nás zaujme budova České spořitelny se sgrafitovou výzdobou, kterou vytvořil akademický malíř Josef Bosáček podle návrhů Václava Malého. Na téže straně můžeme vidět také domy čp. 44 a 45, zvané Papežovy domy, se štítem zakončeným volutami. Naproti České spořitelně vévodí Velkému náměstí budova bývalé radnice vyzdobená podle návrhů Mikoláše Alše taktéž akademickým malířem Josefem Bosáčkem.

Na protější straně ulice U Sv. Markéty na bývalém hostinci U Švehlů čp. 140 je pamětní deska připomínající strakonického rodáka, Národního umělce Josefa Skupu. Z původní středověké zástavby se dochovaly Masné krámy čp. 142.

Stoupající ulicí Na Stráži, připomínanou již v 16. století, se můžeme vydat kolem budovy sokolovny, postavené v roce 1896, do Rennerových sadů, které byly založeny v místech městského opevnění. Nesou jméno Antonína Rennera, strakonického rodáka, který po smrti odkázal pozemky třem veřejným institucím ve Strakonici. V roce 1837 zde byl na umělém návrší postaven pozdně empírový gloriét, drobná parková stavba v podobě otevřeného antického chrámu. Do dnešní podoby byly sady rozšířeny až počátkem 20. století. Nepřehlédněte ani pomník mistra Jana Husa a Antonína Rennera či kapličku sv. Jana Nepomuckého. Procházka z Velkého náměstí ulicí Lidickou může končit u bývalého Siebertova ústavu s kaplí sv. Martina, který se nachází pod areálem strakonické nemocnice. V současné době zde sídlí domov důchodců.

Z Velkého náměstí můžeme stejnojmennou ulicí sejít ke kostelu sv. Markéty z roku 1583. Sousední malebné Palackého náměstí, nazývané také Malé, bylo odděleno od ostatní části města mlýnským náhonem. Jeho rameno dodnes vede od budov staré továrny Fezko a s řekou Otavou se spojuje pod sídlištěm 1. máje.

Dominantou Palackého náměstí je barokní mariánský sloup z let 1730–1740. Původně stával na Velkém náměstí. Morové sloupy byly stavěny jako výraz díků za odvrácení morové epidemie a současně jako prosba k Panně Marii, aby bylo město takovéto rány napříště uchráněno.

Průchodem uprostřed Palackého náměstí se vrátíme k řece Otavě a na Palachův most. Toto přemostění nahradilo dva původní železné mosty a začalo sloužit v roce 1977. Most je pojmenován po studentovi Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Janu Palachovi, který se dne 19. ledna 1969 upálil v Praze na Václavském náměstí na protest proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy.

V ulici Bezděkovské stojí v malém parčíku při odbočce do ulice Dukelské pomník strakonického

rodáka, významného českého básníka Františka Ladislava Čelakovského. Tuto výraznou postavu českého národního obrození zde připomíná umělecké dílo sochaře Břetislava Bendy.

Zajímavou stavbou v ulici je i Husův sbor, ve kterém se nachází modlitebna Českobratrské církve evangelické.

Vedle vysoké budovy Fezka na kruhovém objezdu se nachází symbol města - velké dudy, jejichž autorem je Ing. Pavel Pavel.

Na prostranství u ulice Ellerova si můžeme prohlédnout repliku brány pravěké svatyně zvané Stonehenge. Autor Ing. Pavel Pavel ověřoval jeden ze způsobů stavby významné anglické památky z doby před 4000 lety.

Pýchu města tvoří kulturní památka STRAKONICKÝ HRAD ležící na soutoku řek Otava a Volyňka. Středověké dějiny hradu jsou spojeny se šlechtickým rodem Bavorů, ti přicházejí do Strakonice kolem r. 1200 (to byli ještě komorníky biskupství Olomouckého). V roce 1235 se však mezi svědky na listině Václava I. již objevuje jméno Bavor ze Strakonice. Bavor I. ze Strakonice byl také komorníkem Království českého a správcem Prácheňského kraje. Hrad založili v první třetině 13. století. Již v roce 1243 daroval Bavor I. a jeho manželka Bolemla část strakonického hradu řádu johanitů. Krátce po roce 1243 vystavěli johanité mezi kostelem (tehdy ještě sv. Vojtěcha) a hradním palácem křížovou chodbu s ojedinělými cihlovými žebry a nechali ji vyzdobit nástěnnými malbami (1. třetina 14. století). Tyto fresky jsou nejranějším cyklem nástěnných maleb severně od Alp a znázorňují učitelskou činnost Krista. Jeho syn Bavor II. začal kolem roku 1260 stavbu nového hradního paláce a věže, dnes zvané Rumpál (35 m vysoká).

V roce 1359 přechází strakonické panství do rukou Bavora IV. z blatenské větve Bavorů. Po smrti Bavora IV. v roce 1380 přešel správu panství Zdeněk z Rožmitálu, jako poručník nezletilých dětí Bavora IV., Jana a Břeňka. Ti se ujali správy panství o 14 let později. Hospodařili však velmi špatně. V roce 1402 museli celé panství prodat johanitům. V roce 1420 se Strakonice staly hlavním sídlem johanitů v českém království. Ze svého pražského sídla byli nuceni uprchnout před proticírkevním husitským hnutím.

O rozsáhlou přestavbu hradu (renesanční) se zasloužil velkopřevor Jan z Rožmberka. Byl přestavěn hradní kostel, postavena renesanční věž Jelenka a město bylo obehnané novými hradbami, bylo přistavěno 2. patro hradního paláce. V roce 1618 vypukla třicetiletá válka, která měla dopad i na strakonický hrad. Již v roce 1619 obsadilo hrad vojsko Arnošta z Mansfeldu. O rok později obsadili město císařští vojáci. V roce 1694 bylo velkopřevorství trvale přestěhováno zpět do Prahy. Tím význam Strakonice začal pomalu upadat. Hrad byl opuštěn a začal chátrat.

V letech 1714–1721 velkopřevor Leopold Dubský z Třebomyslic nechal postavit barokní palác a jeho nástupce, Václav Jáchym Čejka z Olbramovic upravil okolí hradu, u zámku nechal zřídit bažantnici, velkou zahradu s altánem směrem k Bezděkovu. Tím byl stavební vývoj ukončen.

Kostel sv. Prokopa

Nejvýchodnější část bývalé komendy řádu sv. Jana Jeruzalémského tvoří děkanský kostel sv. Prokopa. Nejstarší fáze jeho výstavby je pozdně románská z první třetiny 13. století. Románský charakter má i 40 m vysoká věž postavená kolem roku 1243. Kostel získal dnešní podobu na počátku 14. století, kdy byla dokončena přestavba v raně gotickém slohu. K dalším stavebním úpravám došlo až počátkem 16. století za Jana z Rožmberka, byly osazeny zvony (Jan Křtitel 180 q, Maria 160 q). Vnitřní úprava kostela byla dokončena koncem 18. století. Oltář je z roku 1693 a oltářní obraz, vyobrazení sv. Prokopa, je připisován významnému českému malíři Karlu Škrétovi. Varhany jsou součástí

interiéru od roku 1892.

Gotická věž Rumpál

Gotická válcová věž s břitem zvaná Rumpál byla postavena na konci 13. století za Bavora II. jako věž obranná. Je 35 m vysoká a vede na ni 99 schodů. V dávné minulosti sloužila jako mučírna a vězení, do kterého spouštěli vězně zařízením zvaným rumpál. Byla symbolem pevnosti, ale zároveň středověkého práva. Výstup na Rumpál je součástí prohlídkové trasy muzea.

Kapitulní síň a ambity

Bývalá komenda johanitů, maltézských rytířů.

Komenda řádu sv. Jana Jeruzalémského vznikla v nejstarší části strakonického hradu během 13. století. Byla vybudována na skalním ostrohu nad soutokem Otavy a Volyňky v ose východ-západ. Její západní část, která oddělovala johanitské panství od majetku Bavorů, tvoří pozdně románská kapitulní síň. Bývala též nazývána kaplí sv. Jiří. Její výstavbu datujeme do první poloviny 13. století. Z původních architektonických prvků je v kapitulní síni zachován cenný portál ve východní zdi z 30. let 13. století a nad vstupem z nádvoří kruhové okno s profilovaným ostěním a bobulovým dekorem. Pozoruhodné jsou též dochované nástěnné malby, které vznikaly v několika fázích mezi lety 1320 až 1480. Dnes je kapitulní síň ve správě Muzea středního Pootaví. Slouží k pořádání různých kulturních akcí, koncertů, výstav, přednášek a vernisáží.

Na východní stěnu kapitulní síně navazuje raně gotický ambit. Byl vestavěn mezi kostel a kapitulní síň v 80. a 90. letech 13. století. Představuje cennou ukázkou raně gotického stádia architektonického vývoje strakonického hradu. Svou typickou atmosférou evokuje dobu svého vzniku. Stěny ambitu jsou kryty fragmenty rozsáhlého cyklu gotických nástěnných maleb, kterými byla vyzdobena celá johanitská komenda. Během muzejní sezóny je ambit přístupný z kapitulní síně a je součástí její prohlídky. Nejvýchodnější část bývalé komendy tvoří děkanský kostel sv. Prokopa.

Nejstarší fáze jeho výstavby je pozdně románská z první poloviny 13. století.

Věž Jelenka

Sál se nachází ve stejnojmenné arkýřové věži, která byla postavena kolem roku 1508 za velkopřevora Jana z Rožmberka. Její výstavba byla součástí rozsáhlé přestavby hradu v renesančním slohu poč. 16. století.

Rozhledna Kbíl

Novým přírůstkem do rodiny vysílačů mobilních operátorů v kombinaci s vyhlídkovou plošinou pro turisty najdeme od roku 2008 na vrchu Kbíl (664 m) asi 6 km jihozápadně od Strakonice. Věž se nachází v blízkosti obce Libětice, přístup je možný po žluté TZ, která křížuje silnici Libětice-Úlehle.

Rozhledna je v současnosti volně přístupná. Na ochoz vede 147 schodů.

Z rozhledny je krásný výhled na Strakonice, Pootaví, Libín, Klet', Bobík, Boubín a Pláně.

